

князът да се пазѣлъ, хората отъ другата партия били много отчаени, възможно било да извършатъ атентатъ, въ Плъвненъ изобщо да не отивалъ, казалъ това и на екзарха, ще го каже и на Хитрово. Заминава утре. На пладне бѣхъ у Копиткина по единъ въпросъ. Задържа ме на *dejeuner* съ Менгеса. Неболсинъ билъ арестуванъ, по искането на руското консулство, въ Видинъ. Люцкановъ днесъ е билъ у Копиткина подъ предлогъ за възнаграждение за нѣкаква си комисия, казалъ, че *c'est terrible, on nous fusillera en 24 heures tous* [това било ужасно, щѣли да ги разстрелятъ за 24 часа всички]. Цанковъ, каже, като лудъ тичалъ изъ улицитѣ, ще ни стрелятъ. — Брѣшляновъ дойде въ канцеларията. Казахъ му да проучи дѣлата и да пригответи проектъ за програма на образцовитѣ училища. Той възрази, че това щѣло да му бжде мжно, мислѣлъ да свика педагогически конгресъ, иска да се върне, ималъ жена и деца. Азъ настоявахъ да захване, следъ нѣколко дена може да се върне. — Стояновъ бѣше въ канцеларията, остана по-дълго време при мене. — Гърдовъ стоя дълго при мене. Интересни нѣща ми разправи за Вакарелъ и т. н.

Подиръ пладне отидохъ у De Martino. У него бѣше Squiti. Уменъ човѣкъ, вижда необходимостта отъ реформи. Чете ми една частъ отъ италианска телеграма за разговора си съ Стоилова, много приятна — *conseil*, закони, нужда отъ горна камара съ елита на народа. Следъ 1 юлий всичко трѣбвало да се пусне като батарея, да не се отлагало. Днесъ говорилъ съ екзарха, много е възхитенъ отъ него, знаменитъ човѣкъ съ политически хоризонтъ; казалъ му, че българитѣ трѣбвало да се научатъ да вървятъ по пѣтя на закона, неподкупна справедливостъ, до сега подъ турцитѣ законитѣ се заобикаляли съ интриги и подкупъ, сега се туряли граници на закона, като се върви въ тѣхъ, щѣлъ да се възпита и народътъ. Тѣзи думи съвършено възхитили Martino; *si Squiti ne serait pas présent, je l'aurais embrassé* [ако не присѣжествуваше Скити, щѣхъ да го прегърна]. Следъ това говорихме за последната *mésure rigoureuse* [строга мѣрка], той не е противъ нея, въ Европа щѣли да се уплашатъ; азъ му съобщихъ за мотивитѣ. Подире дойде Lascelles. Стана дума за Каравелова (знае, каже, само заглавията и рецензиитѣ върху книгитѣ, но не и самитѣ книги, самъ казалъ на Lascelles въ Рила, че челъ за Спенсеровата последна книга само рецензията), за Славейкова (чудѣше се, че го смѣтатъ за нѣкакъвъ талантъ). Следъ това говорихме за постановлението по печата, турскиятъ законъ за печата не е съгласенъ, каже, съ конституцията, прецедентътъ на миналото правителство било грѣшка, не трѣбвало да се изпада наново въ нея, въ Европа щѣло да се смѣта за ограничение на мненията предъ изборитѣ. За народната просвѣта — припомни ми, какъ въ Рила нѣкой си казалъ, че отъ *instruction publique*